

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
MEDICINSKI FAKULTET

Tanja Lupieri

Prikazivanje

sestrinstva na informatičkim portalima u RH

Diplomski rad

Zagreb, 2014.

Ovaj diplomski rad izrađen je na Sveučilišnom studiju sestrinstva pod vodstvom dr.sc.
Tee Vukušić Rukavine i predan je na ocjenu u akademskoj godini 2013/14.

Sadržaj

Sadržaj	3
1. Sažetak.....	5
2. Summary.....	6
3. Uvod	7
3.1. Sestrinstvo	7
3.2. Medicinske sestre kroz povijest.....	9
3.3. Mediji - Internet kao medij oblikovanja slike sestrinstva na internetu	10
3.4. Internet novinarstvo.....	12
3.5. Slika medicinskih sestara u medijima danas	13
3.6. Stereotipi o sestrinstvu	16
4. Problem i svrha istraživanja	19
4.1. Problem.....	19
4.2. Svrha istraživanja	20
5. Hipoteze i ciljevi istraživanja	21
5.1. Hipoteze.....	21
5.2. Ciljevi istraživanja.....	21
5.2.1. Osnovni cilj	21
5.2.2. Specifični ciljevi.....	21
6. Metoda istraživanja	22

Uzorak i ključne riječi	22
6.2. Kategorije i matrica za kodiranje	23
6.2.1. Kriteriji za kodiranje identifikacijskih kategorija.....	23
6.2.2. Kriteriji za kodiranje analitičkih kategorija.....	24
6.3. Kodiranje	29
6.4. Statistička analiza	30
7. Rezultati.....	31
7.1. Rezultati međusobne pouzdanosti istraživača	31
7.2. Rezultati analize sadržaja	32
8. Rasprava	42
9. Zaključak	48
10. Popis literature.....	53
11. Zahvale	56
12. Životopis.....	57

1. Sažetak

Provedeno je istraživanje s ciljem da se utvrdi kakav je medijski prikaz sestrinstva na portalima dnevnih novina u Republici Hrvatskoj. Osnovni cilj ovog rada bilo je procijeniti na koji je način, te temeljem kojih kategorija prikazano sestrinstvo kao profesija na informatičkim portalima u RH, koristeći se metodom analize sadržaja.

Uzorakovanjem je odabrano 146 članaka s osam najposjećenijih internetskih portala dnevnih novina u Republici Hrvatskoj: Index.hr, 24sata, Net.hr, Jutarnji list, tportal.hr, Dnevnik.hr, Večernji list i Slobodna Dalmacija. Kreirane su sljedeće identifikacijske kategorije: naziv članka, naziv portala, prepoznata ključna riječ (sestrinstvo, medicinska sestra, medicinski tehničar) u članku, rubrika, broj riječi, a analitičke kategorije su: senzacionalizam, autonomnost zanimanja, odgovornost, edukacija, pouzdanost, timski rad, atraktivnost, kompetentnost, posvećenost i znanstvenost.

Rezultati istraživanja pokazali su da sestrinstvo kao profesija nije jasno definirano kao autonomna profesija, da kategorija edukacija nije pronađena u 89,7% članaka, a kategorija znanstvenost se uopće ne vezuje uz sestrinstvo kao profesiju. Posvećenost je najpozitivnije ocijenjena, dok je podijeljeno mišljenje o kvaliteti timskog rada. Kompetentnost je negativno ocijenjena, što nas dovodi do zaključka da mediji negativno prikazuju sposobnost, znanja i iskustva medicinskih sestara u njihovom području rada.

Istraživanje je djelomično potvrdilo prvu hipotezu da sestrinstvo kao profesija nije opisano na informatičkim portalima bitnim karakteristikama profesije: autonomnost profesije, kompetentnost, timski rad i posvećenost. Također je zabrinjavajući podatak da je senzacionalizam negativno prikazan u čak 100 članaka, čime je potvrđena druga hipoteza prema kojoj se sestrinstvo u Hrvatskoj isključivo prikazuje senzacionalistički negativno.

Ovim se istraživanjem dokazalo da hrvatski mediji na internetskim portalima dnevnih novina vrlo oskudno i na nezadovoljavajući način prikazuju sestrinstvo, da je visoka razina negativnog senzacionalizma. Preporuka je da stručna društva uspostave i kontinuirano održavaju suradnju s medijima, te potaknu sve kompetentne stručnjake, da u suradnji s medijima kreiraju preporuke za stvaranje pozitivne slike sestrinstva u medijima.

2. Summary

The research was performed in order to determine media representation of nursing in the daily newspaper portals in Croatia. The main objective of this study was to assess in what way, and based on which category shown nursing as a profession in IT portals in Croatia, using the method of content analysis.

In sampling phase 146 articles are selected from the eight most visited Internet portal of daily newspapers in Croatia: Index, 24sata.hr, Net.hr, Jutarnji list, tportal.hr, Dnevnik.hr, Večernji list and Slobodna Dalmacija. The following identification categories are created: title of article, name of the portal, recognized keyword (nursing, nurse, medical technician) in the article, heading, code words, and analytical categories are: sensationalism, profession autonomy, responsibility, education, reliability, teamwork, attractiveness, competence, commitment and scientific quality.

The results showed that nursing as a profession is not clearly defined as an autonomous profession, education categories not found in 89,7%, and the category of scientific quality is not at all associated with nursing as a profession. Commitment is the most positive vote, while there is a difference of opinion about the quality of teamwork. Competence is a negative vote, which leads us to the conclusion that the media negatively represent skills, knowledge and experience of nurses in their field of work.

The study partially confirms the first hypothesis that nursing as a profession is not described in the IT portals by essential characteristics of a profession: the autonomy of the profession, competence, teamwork and dedication. Also worrisome is the fact that the negative sensationalism shown in as many as 100 articles, which confirmed the second hypothesis that nursing in Croatia is predominately represented as sensationalist negative.

This research proved that the Croatian media on daily newspaper portals very meager and in unsatisfactory way represent nursing on the high level of negative sensationalism. It is recommended that professional societies establish and maintain continuous cooperation with the media and qualified experts with the aim of creating recommendations for building a positive image of nursing in the media.

3. Uvod

3.1. Sestrinstvo

Sestrinstvo je autonomna profesija, a medicinske sestre su profesionalci kompetentni za zdravstvenu njegu bolesnika.

Autonomija sestrinske profesije može se definirati kao sposobnost i pravo na samostalno donošenje odluka, samostalno djelovanje u sklopu svojih profesionalnih kompetencija, ali u interaktivnom odnosu sa bolesnikom, kao glavnim subjektom u procesu zdravstvene njege, te s drugim zdravstvenim i nezdravstvenim profesijama, poštujući njihov identitet, integritet i autonomiju (Kalauz, 2011). Sestrinska skrb za bolesnog i zdravog pojedinca postiže se posebnim i vrlo specifičnim odnosom koji je utemeljen na donošenju odluka i provođenju aktivnosti, timskoj suradnji s posebnom zaštitom i brigom za prava i sigurnost bolesnika.

Problem sestrinske profesije jest razlika između očekivanja samih medicinskih sestara kao pripadnica profesije i percepcije sestrinstva u javnosti. Problem vezan uz autonomiju jest različitost u percepciji sestrinske profesije i drugih zdravstvenih profesija, posebice liječnika, određenih interesnih skupina ili cijeloga društva. Većina liječnika još uvijek ne želi autonomnost medicinskih sestara zato što im takav njihov status trenutno odgovara i osnažuje njihovu profesiju. Medicinske sestre nemaju potporu snažnih interesnih skupina, nisko je vrednovan njihov rad, same se nedovoljno zalažu za veće plaće, što odgovara svim subjektima u zdravstvenom sustavu. Autonomija profesije u nužnoj je interakciji s drugim profesijama, ona se temelji na potpunoj profesionalnoj neovisnosti, odgovornosti u svojem području rada, prepoznavanje u društvu i primjerenoj naknadi za rad. Medicinske sestre sebe ne percipiraju kao promatrače i pomagače u kliničkim zbivanjima oko bolesnika, već se smatraju u potpunosti ravnopravnim članovima tima koji aktivno sudjeluju u ostvarivanju najbolje moguće dobrobiti za bolesnog i zdravog korisnika usluga u zdravstvenom sustavu (prema Kalauz, 2011).

Autonomija medicinskih sestara u profesionalnom radu temelji se na činjenici da je to pretežno žensko zanimanje i kao profesija u sustavu zdravstvene zaštite izložena je percepciji

javnosti kroz ulogu koju žene imaju u društvu. Danas se ta slika mijenja jer se mijenja i osnažuje položaj žene u društvu i ulazi sve više pripadnika muškog spola u sestrinsku profesiju. Razvijanjem sestrinske profesije kroz sve stupnjeve visokoškolskog obrazovanja pokušava se osigurati autonomnost i potkrijepiti teoretskim i praktičnim znanjima i spoznajama iz vlastitog područja rada.

Percepcija javnosti mora se mijenjati u korist medicinskih sestara kroz dobru informiranost o stvarnim kompetencijama i činjenicama proizašlim iz osnovnih vrijednosti modernog sestrinstva. Povijesno obilježje sestrinstva kao isključivo ženskog zanimanja orijentiranog na pomoć, suosjećanje, odgoj, njegovanje i podršku potrebitim članovima zajednice dovodilo je medicinske sestre u podređen položaj povezan sa ženskom ulogom u tadašnjoj zajednici. Smisao i značenje sestrinstva najčešće se povezivalo sa zdravstvenom njegom bolesnika i brigom za njih.

Pokušamo li analizirati doskorašnji odnos između liječnika i medicinskih sestara, mogli bismo ga opisati kao pretežito paternalistički, autoritativan i autokratski. Posljednjih su se godina, posebice u SAD-u i Velikoj Britaniji, javile rasprave o profesionalnom odnosu liječnika i medicinskih sestara, u smislu jasnijeg razgraničenja kompetencija među njima (Kalauz, 1988). Cilj ovakvih rasprava je da se konačno utvrdi koje sestrinske kompetencije ulaze u područje odgovornosti liječnika, kako bi se izbjegli nesporazumi i moguće greške. Na temelju analiza, neki stručnjaci poput Kaissirera posumnjali su da su medicinske sestre sposobne samostalno preuzeti odgovornost za složenije intervencije bez liječničkog nadzora, izuzev brige za osnovne životne funkcije bolesnika (Kalauz, 2011).

Neka istraživanja su pokazala da javnost medicinske sestre percipira kao loše obrazovane, ne osobito inteligentne, nesigurne u preuzimanju odgovornosti, što ih kao takve isključuje iz profesionalnog statusa (Kalauz, 2011). Kada javnost odlučuje zauzeti stav prema medicinskim sestrama koristi njihov tradicionalno inferioran status, te intelektualni i obrazovni deficit da bi potkrijepila uskraćivanje elementarnih potreba i prava. Percepcija medicinskih sestara treba biti u skladu sa činjenicama, te pitanje autonomije medicinskih sestara treba promatrati kroz promijenjenu staru ulogu medicinske sestre u novu profesionalnu ulogu. Medicinske sestre osim tehničkih vještina moraju ovladati i komunikacijskim

vještinama, jer u svom radu neprestano uspostavljaju različite odnose s bolesnikom, njegovom obitelji i s drugim zdravstvenim radnicima.

U interesu je sestrinske profesije da obavjesti javnost o stvarnim kompetencijama i vrijednostima modernog sestrinstva.

3.2. Medicinske sestre kroz povijest

Povijesna uloga medicinskih sestara temelji se na činjenici da je njega bolesnika ili ranjenika poznata otkad postoje tragovi razvoja ljudske civilizacije što upućuje na važnost i nužnost jedne njegovateljske profesije u društvu. Sestrinstvo kakvo poznajemo danas započelo se razvijati tek u 19. stoljeću povezano uz lik i djelo Florence Nightingale (1820. – 1910.). Začetnica suvremene ideje sestrinstva, Florence Nightingale sestrinstvo je označavala kao zvanje, a ne kao profesiju što je vjerojatno kasnije utjecalo na osporavanje sestrinstva kao samostalne profesije. Ona smatra da sestrinstvo ispunjava svoju zadaću kroz djelovanje na temelju moralnog osjećaja za stavljanje bolesnika u najbolje uvjete za skrb i time je sestrinstvo dobilo mogućnost da kroz njegu bolesnika pokaže pozitivan doprinos društvu. U skrbi za bolesnike birane su žene visokih karakternih vrlina. Florence Nightingale spoznala je kako se jedino znanjem i vještinom može doprinijeti poboljšanju zdravlja. Njezina je vizija u potpunosti promijenila pogled zajednice na sestrinstvo. Najpoznatija je po svom djelovanju tijekom Krimskog rata, no najvrijedniji doprinosi posljedica su njenog utjecaja u visokom društvu toga vremena i kontakata u britanskoj vladi čime je utjecala na javnu politiku i pozitivnu reformu zdravstvene skrbi (Kalauz, 2011).

Cecil Woodham-Smith (Woodham-Smith, 1983) je u svojoj studiji o Nightingale uvjerljivo argumentirala čvrsto Nightingaleino opredjeljenje za sestrinstvo kao zvanje koje, kao moralni imperativ, dolazi od samoga Boga (Matulić, 1983). Religiozna dimenzija sestrinstva nikad nije u potpunosti nestala, a slabljenje religiozne dimenzije sestrinstva dogodilo se zahvaljujući razvoju moderne medicinske znanosti koja se sve više vezivala za prirodnoznanstvenu metodu i tehničku racionalnost sa humanističkim dimenzijama kliničke prakse. To ne znači da smisao i značenje sestrinstva u suvremenom zdravstvenom sustavu nemaju svoje adekvatno mjesto, ulogu i opravdanje, nego samo potvrđuje činjenicu mukotrpnog potvrđivanja sestrinstva u tom istom sustavu.

Sestrinstvo je danas priznata profesija koju nitko ne osporava (Matulić, 1983). Kao profesija, sestrinstvo danas zahtijeva strogo obrazovanje, a što se ide prema višim obrazovnim razinama to je sve kompleksnije i sofisticiranije. Sestrinstvo je do danas razvilo kriterije za vrednovanje i prosudbu kvalitete sestrinske prakse, kao i uvjete za postignuće dozvole za rad. Sestrinske organizacije su postale uobičajena pojava na različitim razinama, koje se brinu za sve statusne, stručne i obrazovne komponente sestrinstva. Iako je sestrinstvo, kako sama riječ kaže, gotovo kao u pravilu vezano za ženski spol, ono po svojem smislu i značenju nije rezervirano samo za žene. Kroz našu povijest muškarci su, osobito u prošlosti kao članovi različitih vjerskih redova posvećenih njezi bolesnika i ranjenika, također sudjelovali u časnom zvanju medicinske sestre. Nažalost, diljem svijeta njega bolesnika je uglavnom prepuštena ženama, tj. medicinskim sestrama iako se taj trend mijenja. U današnje vrijeme svjedoci smo povećanog interesa muških učenika za upis u srednje škole za obrazovanje medicinskih sestara i tehničara.

Status zasebne profesije sestrinstvo je dobilo šezdesetih godina 20. stoljeća, nakon uloženog velikog rada i truda oko jasnijeg dizajniranja identiteta sestrinstva, priznatog i prepoznatog u društvu. Stvari su krenule nabolje osamdesetih godina 20. stoljeća kada se sestrinstvo počelo identificirati s njegovateljskom praksom, koje je slijedilo kvalitativne metode humanističkih znanosti u oblikovanju autentične sestrinske prakse (Matulić, 1983).

Može se reći da je put što ga je prošlo sestrinstvo od često osporavane i marginalne djelatnosti do punog društvenog priznanja i priznanja same zasebne profesije bio izrazito težak, ako se imaju na umu smisao i značenje, te mjesto i uloga sestrinstva u društvu općenito.

3.3. Mediji - Internet kao medij oblikovanja slike sestrinstva na internetu

Mediji su kompleksni pojam koji označava sustave javnog informiranja, koji služe za diseminaciju vijesti i audio-vizualnih sadržaja u svrhu informiranja, obrazovanja i zabave najširih slojeva stanovništva. Prema Zakonu o medijima iz 2003. godine, mediji su: novine i drugi tisak, radijski i televizijski programi, programi novinskih agencija, elektroničke publikacije, teletekst i ostali oblici dnevnog ili periodičnog objavljivanja urednički oblikovanih programskih sadržaja prijenosom zapisa, glasa, zvuka ili slike (Zakon o medijima, 2003).

Uloga medija može biti informacijska, zabavna, estetska, edukacijska. Mediji zaista jesu sedma sila i njena se snaga očituje u svim segmentima društvenog djelovanja.

Svijet u kojem živimo teško je zamisliti bez masovnih medija. Oni su se implementirali u sve segmente društva, a mi smo svjedoci širenja medijskih sadržaja kako u kvalitativnom, tako i u kvantitativnom obliku. Sve je krenulo od pojave tiska, preko radija, televizije sve do Interneta.

U zadnjem desetljeću došlo je do naglog porasta različitih, ponajprije elektroničkih medija, koji mogu doprijeti do svakog kutka Zemlje i to u bilo koje vrijeme. Internet kao medij u današnje vrijeme formira mišljenja i stavove ljudi u društvu. Internet je medij s izuzetnom brzinom rasta u posljednjih nekoliko godina, koji u informacijskom smislu omogućuje svojevrsno digitalno emuliranje/simuliranje različitih masovnih medija, poput tiska, televizije i radija. Niz individualiziranih komunikacijskih aktivnosti povezuje se s Internetom, uključujući obrazovanje, znanost, kulturu, privredu, trgovinu i zabavu, pa se podrazumijeva kako je Internet sve prisutniji i utjecajniji činitelj u radu i životu mnogih pojedinaca, društvenih grupa i zajednica (Bubaš, 2000).

Razvitkom tehnologije mediji nam lakše i brže prenose vijesti diljem Zemlje, te na taj način omogućavaju nam lakši pristup željenim informacijama. Svi imaju pravo na informacije i slobodu govora što je od iznimne važnosti. Danas sve informacije koje primamo dolaze, posredno ili neposredno, od strane medija. Veliki broj odraslih, koji su već formirane osobe, podložno je manipulaciji i negativnim utjecajima medija, koji samim time postaju moćno oružje. Zamislimo koliki utjecaj masovni mediji imaju na najmlađe članove našeg društva koji su još uvijek u fazi formiranja ličnosti.

Predstavljanje Netscapeovog Mozaik preglednika 13. listopada 1994. promijenio se način na koji Amerikanci pristupaju informacijama i prikupljaju ih. Američki odjel gospodarstva u izvještaju 2002., Nacija online: Kako Amerikanci proširuju svoje korištenje Interneta, navodi, "Sve više, mi smo nacija online". Pew istraživački centar (2005) potvrđuje ovaj rast: „Web je postao ‘novo normalno’ u američkom načinu života, oni koji ne idu online predstavljaju manjinu“ (Pew Research Journalism Project, 2007). Porast u američkom korištenju Interneta je 63% odraslih (> 18) i 81% tinejdžera (dob 12-15). Pew istraživački

centar ističe da mnogi ljudi „sa strahom zamišljaju kako je to bilo nekad kada ljudi nisu uvijek bili konektirani, uvijek online“ i „sve dok je internet tu, ljudi sve više očekuju od njega“ (Kalisch, 2006).

U Hrvatskoj se bilježi veliki porast u korištenju Interneta. Godine 2000. tek 24% građana koristilo se internetom, dok se ta brojka danas popela na 70% (Stefan, 2013).

Ovaj porast korištenja Interneta je širok, utječe na svaku demografsku skupinu, bez obzira na dohodak, rasu, spol, obrazovanje i dob (Kalisch, 2006).

3.4. Internet novinarstvo

Internet novinarstvo pripada onom dijelu novinarstva koje svoje sadržaje diseminira javnosti posredstvom elektroničke tehnologije. Internet novinarstvo direktno je povezano sa razvojem Interneta koji krajem 20. stoljeća postaje pravi masovni medij. Za razvoj ovog sektora novinarstva najznačajnije su Sjedinjene Američke Države i Velika Britanija. Jedno od prvih izdanja dnevnih novina na Internetu ponudio je Chicago Tribune 1992. godine.

U prvoj fazi razvoja internet novinarstva ne uočava se prednost multimedijalnih i hipermedijalnih mogućnosti Interneta, već urednici koriste iste sadržaje kao u tradicionalnim medijima, prebacivanjem teksta sa štampanog na elektroničko izdanje.

Faza iniciranja posebnih internet novinarskih web sjedišta počinje 1996. godine, a puni razvoj doživljava godinu dana kasnije. Svjetska mreža već 1998. godine ima 4925 posebnih izdanja internet novina. Od toga su 1563 novine bile iz Sjedinjenih Američkih Država. Godinu dana poslije, SAD imaju 2059 internet novina – od toga su 492 dnevnika. Tokom 1996. godine samo je 2% Amerikanaca najmanje tri puta tjedno čitalo vijesti na Internetu. Do 1998. godine taj broj je narastao na 13%, a 2002. je iznosio 25% (Duronjić, 2008).

Prema web stranicama Internet Live Stats u srpnju 2013. godine u Sjedinjenim američkim državama čak 84% stanovnika imalo je pristup Internetu, dok je u susjednoj Italiji taj broj znatno manji i iznosio je 59% (Internet Stats Live, 2014).

Građani Hrvatske s internetskim pristupom prava su avangarda za svoje sugrađane u Europskoj uniji kad se govori o čitanju online vijesti i novina. Naime, kako pokazuju podaci Eurostata iz istraživanja za posljednja tri mjeseca, 61% korisnika Interneta je u 27 zemalja Unije koristilo web za čitanje vijesti i novina (Klarić, 2012). U isto vrijeme i za iste svrhe, Internetom se služilo čak 85% građana Hrvatske. Po online informiranju, dakle, Hrvatska je u samom europskom vrhu, tek malo ispod balitičkih zemalja (najviše Litva sa 92%) i Mađarske, a daleko, daleko iznad posljednje plasirane Francuske, zemlje s izrazitom tradicijom tiskanih medija 38% (Klarić, 2012).

Urednici medija su uočili da je prednost internet novinarstva u mogućnostima multimedijalne obrade i brzini izvještavanja. Internet novinarstvo svoje prednosti zasniva na prednostima internet tehnologije sa kojom je usko povezano. Doug Millison rezimira prednosti internet novinarstva u četiri ključne točke:

- realno vrijeme: prikupljanje podataka i prezentiranje sadržaja bez velikog vremenskog razmaka;
- prijelazno vrijeme: mogućnost čitanja u vrijeme kada odgovara korisniku, posebno zbog lakog pristupa na webu;
- multimedijalnost: uključivanje teksta, grafike, animacije, muzike i videa u jednu publikaciju;
- interaktivnost: ogleda se u hiperlinkovima koji prezentiraju različite točke gledanja na isti sadržaj (Millison, 2004).

3.5. Slika medicinskih sestara u medijima danas

Kao najbrojnija profesija u zdravstvu, medicinske sestre zasigurno zaslužuju veću pozornost medija. Čini se da su medicinske sestre previše samozatajne, možda se i same nisu dovoljno trudile da javno govore o svom poslu, o dobrim i lošim stranama profesije. S druge strane razlog tomu je i to što nas nema u politici. Kako je danas u Hrvatskoj sve politika, pa zašto i sestrinstvo ne bi tražilo svoj prostor. Ako od ukupnog broja zdravstvenih djelatnika medicinske sestre čine više od 50%, to znači da je i naš utjecaj na uspješnost sustava proporcionalan tom postotku. Problem je i u tome što su dosad sve odluke o nama donošene tamo gdje nas nije bilo. To više zasigurno nije slučaj i držim da su danas medicinske sestre

stekle razinu profesionalne samostalnosti i svijesti koja će, nadam se, pridonijeti i boljoj zastupljenosti u medijima. (Šimunec, 2007)

Jedan od najvećih utjecaja na sliku medicinskih sestara je prikaz njihove struke u masovnim medijima. Ono što pojedinci vide, čuju i pročitaju utječe na sliku koju oni razvijaju o sestrinstvu. Iako je bilo nekoliko uspješnih pokušaja da se preoblikuje medijska slika sestrinstva, slika je još uvijek prilično netočna i negativna. Sestre su nedovoljno predstavljene i često nevidljive u medijskim prikazima zdravstvene skrbi.

Internetska slika sestrinstva je postala sve važnija posljednjih godina zbog velikog korištenja Interneta od strane javnosti, koje je u stalnom rastu zbog prikupljanja novih informacija.

Pretragom Medline baze podataka za razdoblje od 2000. do 2013. godine, o prikazivanju sestrinstva u medijima evidentirano je samo jedno istraživanje „The image of nurse on the Internet“ (Kalisch, 2006), dok kod nas nema dostupnih članaka na tu temu. Iako slika sestrinstva na Internetu nije ranije proučavana, slika sestrinstva u drugim medijima je bila tema istraživanja u posljednja dva i pol desetljeća (Kalisch, 2006).

Negativna slika sestrinstva ima brojne negativne posljedice te utječe na kvalitetu i kvantitetu osoba koje izabiru sestrinstvo kao svoju profesiju. Javnost stalno predstavlja netočnu i negativnu sliku medicinske sestre i to kod odabira profesije dovodi do pogleda na ovu karijeru kao nepoželjnu. Ovo se posebno odnosi na zainteresiranost muškaraca – medijski prikazi su fokusirani primarno na žene, te je slika medicinskog tehničara često negativna (Takase, 2002).

Slika sestrinstva u društvu također utječe na odluke kreatora politike koji donose zakone kojima definiraju opseg financiranja sestrinskih usluga, na temelju kojih dodjeljuju minimalna financijska sredstva za sestrinsku praksu. Mediji ne prikazuju medicinske sestre kao instrumentalne pružatelje zdravstvene skrbi i ne prikazuju promijenjenu ulogu medicinskih sestara, a javnosti nedostaje svijesti o mnogim značajnim uslugama koje medicinske sestre pružaju na temelju kompetencija. Negativna slika sestrinstva također negativno utječe na mišljenje medicinskih sestara o sebi i svojoj profesiji. Dok neke medicinske sestre možda nisu svjesne utjecaja medijskih prikaza njihove profesije, na

podsvjesnom nivou utjecaj je nepogrešan. Negativna javna slika sestrinstva i njihova usporedba s liječnicima i drugim zdravstvenim profesionalcima može kod medicinskih sestara izazvati osjećaj manje vrijednosti i bespomoćnosti (Takase, 2002).

Prema istraživanju iz 2000.g (10 američkih gradova na 1800 učenika osnovnih i srednjih škola): većina učenika ne razumije i ne cijeni sestrinstvo i ne bi željeli to raditi (JWT Specialized Communications, 2000). Većina učenika je odgovorila da je to ženski posao i jednostavno zanimanje, te da to nije prikladno zanimanje za učenike privatnih škola (Lupieri, 2012). Televizijske serije su do sada prikazivale medicinske sestre samo kao pomoćno osoblje liječnicima, a od 2009. godine javljaju se serije u kojima one preuzimaju glavnu ulogu i postaju osobe koje imaju sposobnost kritičkog promišljanja. (Lupieri, 2012)

Prema istraživanju je provedenom u Kliničkoj bolnici Sveti Duh u Zagrebu, u rujnu 2012. godine u kojem je sudjelovalo je 86 ispitanika, medicinskih sestara i tehničara došli smo do poražavajućih rezultata koji govore o slici koju medicinske sestre imaju o sebi i o prikazivanju njihove profesije u medijima. Rezultati istraživanja pokazali su da 84% ispitanika smatra da medicinske sestre nisu adekvatno prikazane u medijima, 81% ispitanika je odgovorilo kako smatra da sestrinstvo nije medijski popularizirana profesija, 50% ispitanika je odgovorilo kako smatra da prikaz medicinskih sestara u medijima doprinosi popularizaciji sestrinske profesije u društvu, 86% ispitanika navodi da ih smeta utjecaj predrasuda na prikazivanje medicinskih sestara u medijima, 81% ispitanika navodi kako nije zadovoljno prikazivanjem medicinskih sestara u medijima, 89% ispitanika smatra kako je potrebno utjecati na promjenu stavova javnosti prema zanimanju medicinske sestre, 59% ispitanika odgovara kako ne bi svom djetetu preporučili školovanje za medicinsku sestru (Lupieri, 2012).

Nedostatna prezentiranost sestrinstva u medijima sa sobom nosi niz negativnih posljedica uključujući:

- nedovoljna prepoznatljivost doprinosa medicinskih sestara u brizi za pacijente
- neprepoznatljivost specifičnih komponenti sestrinske skrbi (npr. sigurno administriranje terapije, prepoznavanje simptoma bolesti, edukacija i savjetovanje pacijenata i obitelji, pružanje palijativne skrbi)

- nedovoljna opisanost seta vještina potrebnih unutar određenih specijalizacija (npr. pružanje skrbi za pacijente koji su operirani i primaju radioterapiju ili kemoterapiju)
- nepoznavanje parametara uloge napredne sestrinske prakse
- nezadovoljavajuću obavještenost o istraživanjima iz područja sestrinstva
- neprepoznavanje projekata unapređenja kvalitete i prakse utemeljene na dokazima koji bi potvrdili doprinose sestrinstva znanosti i kvaliteti skrbi za pacijenta
- loš utjecaj na odabir sestrinstva kao profesije
- loš utjecaj na zakonodavce koji donose zakone za financiranje sestrinske edukacije i sestrinskih usluga (Boyle, 2010).

3.6. Stereotipi o sestrinstvu

Zašto je upravo sestrinstvo tako plodno tlo za izgradnju različitih slika i manipuliranja?

Medicinske sestre su jedna od skupina za koju su formirana mnoga stereotipna mišljenja i brojne predrasude.

Stereotipi su pojednostavljena uopćavanja o nekoj skupini ljudi koja se zasnivaju na mišljenjima, koncepcijama ili vjerovanjima. Kolektivni stereotip koji sadrži izrazito emocionalno negativno ocjenjivanje neke etničke, nacionalne, vjerske, socijalne ili druge skupine tumači se kao predrasuda (Lupieri, 2012).

Jedan od faktora koji utječe na formiranje predrasuda i stereotipnog mišljenja jest nedovoljno definiran pojam medicinske sestre. Zbog utjecaja stereotipa uopćena slika na sestrinsku profesiju često puta je iskrivljena, a jedan od razloga leži i u nedovoljno jasno formiranoj ulozi medicinske sestre. Ponekad široj javnosti nije poznato koja sve znanja i vještine medicinska sestra treba posjedovati i kolika je raznolikost poslova koje ona mora obavljati u svakodnevnom radu. Osim znanja i vještina medicinska sestra treba biti asertivna, empatična i brižna.

Osim stereotipa na formiranje pogleda na sestrinstvo kao profesiju i na same medicinske sestre utječe i njihov status u društvu.

Prema brojnim istraživanjima provedenima u SAD-u izdvajaju se četiri dominantne slike medicinskih sestara u medijima: *anđeo milosrđa*, *oštrokonđa*, *zločesta sestra* i *liječnikova služavka*. Jedan od načina za razumjevanje tih imidža, društvenih konstrukcija, mitova i proturječja leži u analizi glavnih stereotipa o medicinskim sestrama (Darbyshire & Gordon, 2005).

Muff ističe šest glavnih stereotipa o medicinskim sestrama: *anđeo milosrđa*, *liječnikova služavka*, *duh u bijelom*, *seks simbol*, *goropadnica* i *mučiteljica*. Ukoliko medicinske sestre misle da su medijski izvještaji i priče o sestrinstvu netočne ili neprikladne tada medijima trebaju ponuditi alternativu (Darbyshire & Gordon, 2005).

Slika i percepcija sestrinstva kako unutar profesije tako i u društvu važna je iz nekoliko razloga. Živimo u doba kada su imidž i marketing iznimno važni. Ukoliko javnost ne razumije kompleksnost sestrinskog posla ne može se ni boriti za socijalne i financijske resurse potrebne za obavljanje sestrinskog posla. Jedan od načina borbe protiv stereotipa je mudrije korištenje medija od strane samih medicinskih sestara.

U današnje vrijeme javljaju se razne inicijative vezane uz promicanje pozitivnih pogleda na profesiju sestrinstva pogotovo osoba ženskog spola koje se bave tim zanimanjem. Jednu od takvih inicijativa pokrenula je američka neprofitna organizacija The Truth About Nursing (hrv. Istina o sestrinstvu), koja nastoji poboljšati razumijevanje javnosti o važnosti uloge koju medicinske sestre imaju u modernom zdravstvenom sustavu. Osnovali su ju 2001. godine izvršna direktorica i grupa studenata sestrinstva na Sveučilištu Johns Hopkins. U centru njihova djelovanja je promicanje točnijih, uravnoteženijih i češćih medijskih prikaza medicinskih sestara te povećanje interesa medija za korištenje medicinskih sestara kao izvora informacija o stručnim znanjima i vještinama. Konačni cilj ove organizacije je podržati rast u smislu veličine i diversifikacije sestrinske profesije, osnaživanje sestrinske prakse, poučavanje i istraživanje te unapređenje zdravstvenog sustava (<https://www.truthaboutnursing.org/>).

Na BBC News, 2010.g. objavljen je članak *Is the media image of nursing damaging the profession?* u kojem medicinska sestra i njezin suprug odvjetnik osnivaju neprofitnu

udrugu za borbu protiv stereotipa, jer su medicinske sestre prikazane kao „neinteligentni seks simboli“, i nemaju poštovanje od strane pacijenata, te se time narušava ugled sestrinstvu (BBC News, 2010)

4. Problem i svrha istraživanja

4.1. Problem

Kakav je medijski prikaz sestrinstva na portalima dnevnih novina u Republici Hrvatskoj?

U provedenom istraživanju u KB Sveti Duh u rujnu 2012. godine, na medicinskim sestrama/tehničarima dobiveni rezultati govore kako nisu zadovoljne prikazivanjem medicinskih sestara u medijima i većina ispitanika smatra kako je potrebno utjecati na promjenu stavova javnosti prema medicinskim sestrama.

Do sada nisu provedena istraživanja prikaza sestrinstva na internetskim portalima u Hrvatskoj. Pretragom Medline baze podataka za razdoblje od 2000. do 2013. godine, o prikazivanju sestrinstva u medijima evidentirano je samo jedno istraživanje „The image of nurse on the Internet“ (Klaisch., 2006). Ovaj članak izvještava o rezultatima istraživanja slike sestrinstva na Internetu uz korištenje metode analize sadržaja. Ukupno 144 internetskih stranica je sadržaj koji je analiziran u 2001.g. i 152 internetskih stranica u 2004.g. godini. Oko 70% od internetskih stranica prikazale su medicinske sestre kao inteligentne i obrazovane te 60% kao ugledne, odgovorne, posvećene, kompetentne, i pouzdane. Medicinske sestre su također prikazane da imaju specijalizirano znanje i vještine u 70% (2001) i 62% (2004) na internetskim stranicama. Znanstveno orijentirana istraživanja o slici medicinskih sestara pokazala su da veći broj ispitanika misli da su medicinske sestre kompetentne, seksualno promiskuitetne, snažne i kreativne/inovativne u razdoblju 2001.g. do 2004.g., dok manji broj misli da su medicinske sestre posvećene, atraktivne/dobro njegovane i autoritativne. Doktorski obrazovane sestre bile su prepoznatljive u 19% internetskih stranica u 2001.g. i taj broj se udvostručio u 2004.g. (Klaisch, 2006).

Rezultati ovog istraživanja pokazuju da postoje značajne mogućnosti za korištenje Interneta za poboljšanje slike o medicinskim sestrama.

4.2. Svrha istraživanja

Svrha ovog istraživanja je doprinijeti sagledavanju prikazivanja sestrinstva u medijima procesom analize sadržaja članaka na informativnim portalima dnevnih novina. Istraživat će se na koji je način, te temeljem kojih kategorija sestrinstvo kao profesija prezentirano na portalima, a kroz kategorije medicinskih sestara nastojat će se dobiti uvid u sliku koju mediji šalju u javnost. Kreirat će se kategorije i koristiti za grupu pojmova, najčešće vezanih zajedničkim karakteristikama ili specifičnim kriterijima. Na temelju toga doći će se do zaključka kakav je medijski prikaz sestrinstva i kako utječe na percepciju najšire javnosti. Rezultati će omogućiti sagledavanje problema, prikaza slabosti i donošenje zaključaka sa ciljem kvalitetnijega medijskog prikaza sestrinstva na informativnim portalima, te unaprijeđenjem suradnje s medijima.

5. Hipoteze i ciljevi istraživanja

5.1. Hipoteze

1. Sestrinstvo kao profesija nije opisano na informatičkim portalima bitnim kategorijama profesije: autonomnost profesije, kompetentnost, timski rad i posvećenost.
2. Informatički portali u RH prikazuju sestrinstvo kao profesiju na senzacionalistički način.

5.2. Ciljevi istraživanja

5.2.1. Osnovni cilj

Procijeniti na koji je način te temeljem kojih kategorija je prikazano sestrinstvo kao profesija na informatičkim portalima u RH koristeći se metodom analize sadržaja

5.2.2. Specifični ciljevi

- Definirati kriterije za procjenu senzacionalističkog načina prikaza sestrinstva kao profesije
- Definirati kategorije temeljem kojih će se procijeniti medijski prikaz sestrinstva
- Procijeniti zastupljenost pojedinih kategorija profesije u prikazu sestrinstva u člancima
- Utvrditi međusobnu pouzdanost istraživača
- Ispitati povezanost kategorija sa senzacionalističkim prikazom medicinskih sestara
- Ispitati zastupljenost ključnih riječi u člancima
- Utvrditi u kojim rubrikama na portalima su najčešće zastupljeni članci o sestrinstvu
- Ispitati kako je prikazana kategorija znanstvenost.

6. Metoda istraživanja

U ovom istraživanju odabrana je metoda analize sadržaja (engl. *content analysis*) kako bi se istražio medijski prikaz sestrinstva na internetskim portalima dnevnih novina u Republici Hrvatskoj. Zbog nedostatka istraživanja na ovu temu u Hrvatskoj ovaj je rad usmjeren na utvrđivanje slike medicinskih sestara u hrvatskim dnevnim internetskim novinama.

Analiza sadržaja je analiza poruka koja se koristi kvantitativnim i kvalitativnim tehnikama poštujući znanstvenu metodologiju (pazeći pritom na objektivnost, pouzdanost, valjanost, mogućnost generalizacije, zamjenjivost i testiranje hipoteze) i nije limitirana na tipove varijabli koji bi mogli biti izmjereni, ili kontekst u kojem su poruke kreirane ili predstavljene. Ovom tehnikom istraživanja dolazi se do objektivnog, sistematskog i kvantitativnog opisa manifestnog (i latentnog) sadržaja sredstava komuniciranja (Neuendorf, 2002). Cilj analize sadržaja je sistematska i objektivna procjena prikaza sestrinstva na internetskim portalima dnevnih novina u Hrvatskoj.

6.1. Uzorak i ključne riječi

Uzorak istraživanja su dnevne novine na osam najposjećenijih internetskih portala u Republici Hrvatskoj. Na temelju podataka Agencije za praćenje medija, Presscut agencije, od portala u Hrvatskoj izabrali smo osam najposjećenijih: Index.hr, 24sata.hr, Net.hr, Jutarnji.hr, Tportal.hr, Dnevnik.hr, Večernji.hr i Slobodna Dalmacija.hr. Istraživanjem smo obuhvatili vremensko razdoblje od šest mjeseci, od 1. listopada 2012. do 30. ožujka 2013. godine. Ključne riječi i njihove korijenske izvedenice, u jednini i množini i za oba spola, prema kojima je učinjeno pretraživanje, su sljedeće: sestrinstvo, medicinska sestra, medicinski tehničar. Nakon što je provedena pretraga po ključnim riječima, te dobiven prvi uzorak od 329 članaka, pročitani su svi članci i izabrani za konačan uzorak oni članci koji se mogu na temelju analize teksta svrstati u barem jednu od unaprijed definiranih kategorija. Nakon selekcije članaka dobili smo 146 članaka kao konačan uzorak za istraživanje.

6.2. Kategorije i matrica za kodiranje

Tijekom istraživanja kreirane su matrice za kodiranje i izvršeno je kodiranje koje je temeljeno na konceptu analize sadržaja kvalitativne analize (Vukušić Rukavina, 2011; Krippendorff, 1989). Kategorije su definirane temeljem spoznaja prethodnih istraživanja o prikazivanju sestrinstva u medijima i temeljem konzultacija s mentorom i ocjenjivačima. Matrice za kodiranje su konstruirane na način da sadrže dva dijela: identifikacijske kategorije i analitičke kategorije. Identifikacijske kategorije su: naziv članka, naziv portala, prepoznata ključna riječ (sestrinstvo, medicinska sestra, medicinski tehničar) u članku, rubrika, broj riječi, a analitičke kategorije su: senzacionalizam, autonomnost zanimanja, odgovornost, edukacija, pouzdanost, timski rad, atraktivnost, kompetentnost, posvećenost i znanstvenost.

U matricu za kodiranje članci se kodiraju u zadane kategorije na temelju procjene sadržaja članka, korištenja adekvatne terminologije i stila izražavanja.

6.2.1. Kriteriji za kodiranje identifikacijskih kategorija

U Tablici 1. prikazani su kriteriji za kodiranje identifikacijskih kategorija.

Identifikacijske kategorije	
Kategorija	Ocjena
Naziv medija	Index.hr
	24sata.hr
	Net.hr
	Jutarnji list
	tportal.hr
	Dnevnik.hr
	Večernji list
	Slobodna Dalmacija
Ključne riječi	Sestrinstvo
	Medicinska/e sestra/e
	Medicinski tehničar/i
Rubrika	Vijesti
	Crna kronika
	Scena
	Životni stil
	Ostalo

6.2.2. Kriteriji za kodiranje analitičkih kategorija

Svaka analitička kategorija članka može biti kodirana sljedećim vrijednostima:

- kategorija nije prisutna,
- kategorija je prisutna i pozitivno je opisana i
- kategorija je prisutna i negativno je opisana.

Pozitivan dojam je pozitivan doživljaj izazvan neposrednim opažanjem nekog predmeta, prirode ili situacije. Negativan dojam je negativan doživljaj izazvan neposrednim opažanjem nekog predmeta, prirode ili situacije.

U Tablicama 2. do 10. prikazani su kriteriji za kodiranje analitičkih kategorija.

Tablica 2. Kriteriji za kodiranje kategorije *senzacionalizam*

Kodiranje kategorije senzacionalizam vrši se temeljem procjene sadržaja članka, korištenja adekvatne terminologije i stila izražavanja. Može biti ocijenjen kao: nema, senzacionalizam pozitivno, senzacionalizam negativno:

Nema = kategorija nije prisutna.

Senzacionalizam – pozitivno = kategorija je prisutna i pozitivno je opisana.

Senzacionalizam – negativno = kategorija je prisutna i negativno je opisana.

Kriteriji za ocjenu su:

Neutemeljene pretpostavke i nagađanja.

Pretjerivanje i preuveličavanje događaja.

Korištenje neadekvatne terminologije.

Ključne riječi sestrinstvo, medicinska sestra/e, medicinski tehničar/i se koriste za privlačenje pozornosti čitatelja

Tablica 3. Kriteriji za kodiranje kategorije *autonomnost zanimanja*

Kodiranje kategorije autonomnost zanimanja vrši se temeljem procjene sadržaja članka, korištenja adekvatne terminologije i stila izražavanja. Može biti ocijenjen kao:

Nema = kategorija nije prisutna.

Autonomnost zanimanja – pozitivno = kategorija je prisutna i pozitivno je opisana.

Autonomnost zanimanja – negativno = kategorija je prisutna i negativno je opisana.

Kriteriji za ocjenu su:

Zanimanje medicinske sestre je u članku prikazano kao samostalno i nezavisno ili kao nesamostalno i zavisno.

Zanimanje medicinske sestre je u članku prikazano tako da posjeduje svoja pravila, procedure i predmet djelovanja.

Tablica 4. Kriteriji za kodiranje kategorije *odgovornost*

Kodiranje kategorije odgovornost vrši se temeljem procjene sadržaja članka, korištenja adekvatne terminologije i stila izražavanja. Može biti ocijenjen kao:

Nema = kategorija nije prisutna.

Odgovornost – pozitivno = kategorija je prisutna i pozitivno je opisana.

Odgovornost – negativno = kategorija je prisutna i negativno je opisana.

Kriteriji za ocjenu su:

Odgovornost medicinske sestre je u članku opisana kao savjesno i valjano obavljanje dužnosti.

Odgovornost medicinske sestre je u članku opisana kao nesavjesno i loše obavljanje dužnosti.

Tablica 5. Kriteriji za kodiranje kategorije *edukacija*

Kodiranje kategorije edukacija vrši se temeljem procjene sadržaja članka, korištenja adekvatne terminologije i stila izražavanja. Može biti ocijenjen kao:

Nema = kategorija nije prisutna.

Edukacija – pozitivno = kategorija je prisutna i pozitivno je opisana.

Edukacija – negativno = kategorija je prisutna i negativno je opisana.

Kriteriji za ocjenu su:

Medicinske sestre su u članku opisane kao obrazovane, odnosno kao osobe koje posjeduju znanja i vještine za obavljanje svojih dužnosti.

Medicinske sestre su u članku opisane kao nedovoljno obrazovane, odnosno kao osobe koje ne posjeduju znanja i vještine za obavljanje svojih dužnosti.

Tablica 6. Kriteriji za kodiranje kategorije *pouzdanost*

Kodiranje kategorije pouzdanost vrši se temeljem procjene sadržaja članka, korištenja adekvatne terminologije i stila izražavanja. Može biti ocijenjen kao:

Nema = kategorija nije prisutna.

Pouzdanost – pozitivno = kategorija je prisutna i pozitivno je opisana.

Pouzdanost – negativno = kategorija je prisutna i negativno je opisana.

Kriteriji za ocjenu su:

Medicinske sestre su u članku opisane kao osobe razvijene savjesti o ispunjavanju obveza i odgovornosti tijekom obavljanja dužnosti.

Medicinske sestre su u članku opisane kao osobe s nedostatkom savjesti u izvršavanju obveza i preuzimanju odgovornosti tijekom obavljanja dužnosti.

Tablica 7. Kriteriji za kodiranje kategorije *timski rad*

Kodiranje kategorije timski rad vrši se temeljem procjene sadržaja članka, korištenja adekvatne terminologije i stila izražavanja. Može biti ocijenjen kao:

Nema = kategorija nije prisutna.

Timski rad – pozitivno = kategorija je prisutna i pozitivno je opisana.

Timski rad – negativno = kategorija je prisutna i negativno je opisana.

Kriteriji za ocjenu su:

Medicinske sestre su u članku opisane kao osobe koje suradnički obavljaju svoje dužnosti sa ostalim članovima medicinskog tima.

Medicinske sestre su u članku opisane kao osobe koje su nesklone suradničkom obavljanju dužnosti sa ostalim članovima medicinskog tima.

Tablica 8. Kriteriji za kodiranje kategorije *atraktivnost*

Kodiranje kategorije atraktivnost vrši se temeljem procjene sadržaja članka, korištenja adekvatne terminologije i stila izražavanja. Može biti ocijenjen kao:

Nema = kategorija nije prisutna.

Atraktivnost – pozitivno = kategorija je prisutna i pozitivno je opisana.

Atraktivnost – negativno = kategorija je prisutna i negativno je opisana.

Kriteriji za ocjenu su:

Medicinske sestre i tehničari su u članku opisani kao osobe privlačnog vanjskog izgleda.

Medicinske sestre i tehničari su u članku opisani kao osobe neprivlačnog vanjskog izgleda.

Tablica 9. Kriteriji za kodiranje kategorije *kompetentnost*

Kodiranje kategorije kompetentnost vrši se temeljem procjene sadržaja članka, korištenja adekvatne terminologije i stila izražavanja. Može biti ocijenjen kao:

Nema = kategorija nije prisutna.

Kompetentnost – pozitivno = kategorija je prisutna i pozitivno je opisana.

Kompetentnost – negativno = kategorija je prisutna i negativno je opisana.

Kriteriji za ocjenu su:

Medicinske sestre i tehničari su u članku opisani kao osobe koje posjeduju sposobnosti, znanja i iskustva u obavljanju svojih dužnosti.

Medicinske sestre i tehničari su u članku opisani kao osobe koje ne posjeduju sposobnosti, znanja i iskustva u obavljanju svojih dužnosti.

Tablica 10. Kriteriji za kodiranje kategorije *posvećenost*

Kodiranje kategorije posvećenosti vrši se temeljem procjene sadržaja članka, korištenja adekvatne terminologije i stila izražavanja. Može biti ocijenjen kao:

Nema = kategorija nije prisutna.

Posvećenost – pozitivno = kategorija je prisutna i pozitivno je opisana.

Posvećenost – negativno = kategorija je prisutna i negativno je opisana.

Kriteriji za ocjenu su:

Medicinske sestre i tehničari su u članku opisani kao osobe usmjerene na obavljanje radnih zadataka.

Medicinske sestre i tehničari su u članku opisani kao osobe koje nisu usmjerene na obavljanje radnih zadataka.

Tablica 12. Kriteriji za kodiranje kategorije *znanstvenost*

Kodiranje kategorije znanstvenost vrši se temeljem procjene sadržaja članka, korištenja adekvatne terminologije i stila izražavanja. Može biti ocijenjen kao:

Nema = kategorija nije prisutna.

Znanstvenost – pozitivno = kategorija je prisutna i pozitivno je opisana.

Znanstvenost – negativno = kategorija je prisutna i negativno je opisana.

Kriteriji za ocjenu su:

Sestrinstvo je u članku opisano kao zanimanje utemeljeno na rezultatima i spoznajama proizašlim iz znanstvenih istraživanja.

Sestrinstvo je u članku opisano kao zanimanje neutemeljeno na rezultatima i spoznajama proizašlim iz znanstvenih istraživanja.

6.3. Kodiranje

Analizi članaka pristupilo se na način da su članci pregledani, selektirani i ocijenjeni od strane glavnog istraživača i još jednog ocjenjivača. Da bi se isključila subjektivnost glavni istraživač je iz područja sestrinstva, a ocjenjivač je iz područja pedagogije i sociologije. Glavni istraživač je analizirao članke i kodirao u matricu za kodiranje. Ocjenjivač je nezavisno također analizirao članke i kodirao u svoju matricu za kodiranje. Nakon završene pojedinačne analize članaka, utvrđena je međusobna pouzdanost između glavnog istraživača i ocjenjivača (engl. *inter-rater reliability*, IRR) te se pristupilo usklađivanju donošenju konačnih ocjena, na način da su se sve različite ocjene još jednom zajednički analizirale i dogovorila se putem konsenzusa zajednička ocjena.

Matrice za kodiranje su napravljene u Microsoft Office Excel 97-2003, za svaki portal. Matrice za kodiranje za svaki portal spremljene su u posebne mape raspoređene po portalima.

6.4. Statistička analiza

Rezultati kvantitativne analize podataka interpretirani su na najmanje 5%-tnoj razini značajnosti, a analizirani su pomoću programske podrške STATISTIKA 11. StatSoft. Inc. Kvalitativni podaci prikazani su apsolutnim i relativnim frekvencijama (N, %). Distribucija kvalitativnih podataka je prikazana tablicama kontingencije, analizirana χ^2 testom ili po potrebi Monte Carlo testom.

Pouzdanost među istraživačima (*IRR*) utvrđena je za deskriptivne i analitičke kategorije korištenjem dvaju indeksa: *Krippendorff α* (alfa) te prosječne vrijednosti usklađenosti istraživača (engl. *average pairwise percent agreement*, *APPA*).

APPA je liberalniji indeks koji pokazuje razinu usklađenosti odgovora između istraživača i njihovih ocjena. *APPA* vrijednosti $\geq 75\%$ smatrale su se pouzdanima, *APPA* vrijednosti $\geq 85\%$ pokazivale su visoku razinu pouzdanosti. *Krippendorff α* (alpha) je konzervativniji indeks varijacije koji se može koristiti u usporedbi nominalnih podataka te izračunava mogućnost usklađenosti odgovora istraživača po tipu slučajne pouzdanosti. *Krippendorff α* (alpha) vrijednosti ≥ 0.60 smatrane su pouzdanima, a *Krippendorff α* (alpha) vrijednosti ≥ 0.75 su smatrane jako pouzdanima (85, 94). ICR je izračunata korištenjem *ReCal* (engl. *reliability calculator*, *ReCal*), internetski dostupnim alatom koji omogućava izračun ICR indeksa (95).

Kao mjera povezanosti između dihotomnih varijabli izračunat je phi koeficijent korelacije.

7. Rezultati

7.1. Rezultati međusobne pouzdanosti istraživača

Analizu članaka vršila su dva neovisna istraživača te je nakon njihove analize izvršen IRR test pouzdanosti, koji je pokazao izuzetnu pouzdanost ($\alpha \geq 0,86$) (Krippendorff, 1989). Rezultati međusobne pouzdanosti istraživača prikazan je u Tablici 13.

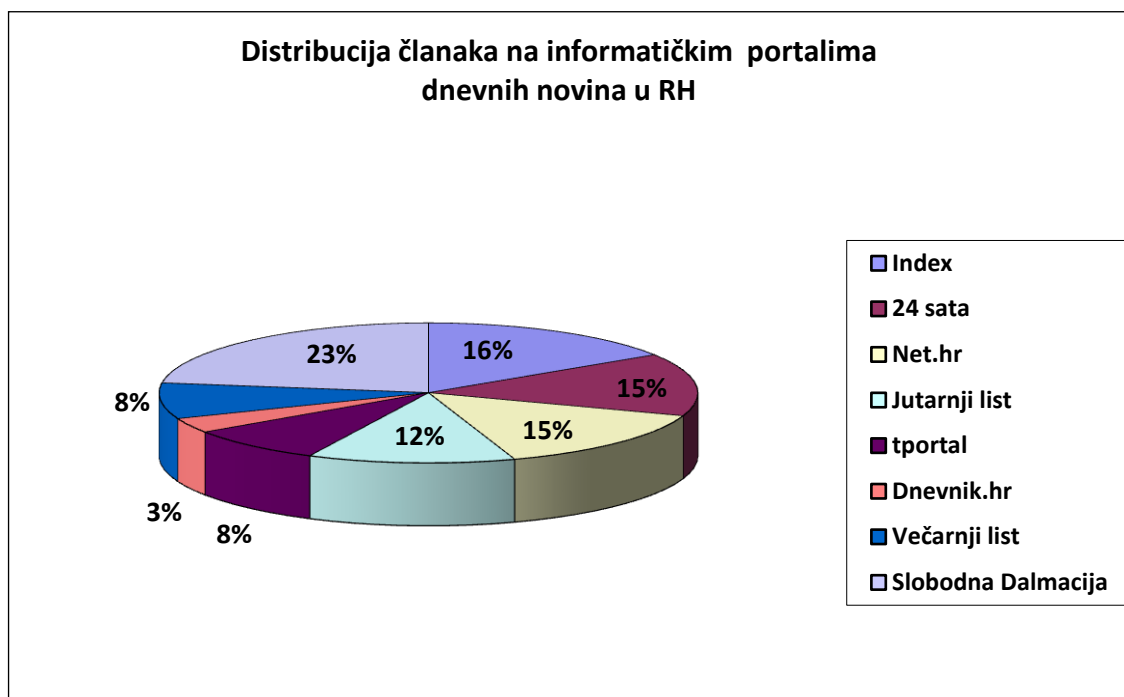
Tablica 13. Test međusobne pouzdanosti rezultata dva istraživača za analitičke kategorije

Kategorija	APPA (%)	α
Senzacionalizam	93.8%	0.88
Autonomnost zanimanja	97.3%	0.94
Odgovornost	93.8%	0.88
Edukacija	97.9%	0.88
Pouzdanost	97.9%	0.90
Timski rad	99.3%	0.98
Atraktivnost	98.6%	0.87
Kompetentnost	97.3%	0.91
Posvećenost	97.9%	0.94
Znanstvenost	NP	NP

7.2. Rezultati analize sadržaja

Pretraživanjem po ključnim riječima za odabranih 8 najposjećenijih portala u Hrvatskoj, u vremenskom razdoblju od 6 mjeseci, od kojih je odabrano za analizu 146 članaka jer je zadovoljilo navedene kriterije. Raspodjela članaka po portalima prikazana je na Slici 1.

Slika 1. Distribucija članaka na informatičkim portalima dnevnih novina u RH (N=146)

Najveći broj članaka nalazi se na portalu Slobodne Dalmacije, ukupno 33. Najmanje pronađenih članaka je na portalu Večernjeg lista, ukupno 4. Na portalu dnevnik.hr je pronađeno 12 članaka. Ključna riječ sestrinstvo pronađena je u samo 3 članka za analizu, dok su medicinske sestre najzastupljenije sa 138 članaka, a značajno manje su spomenuti medicinski tehničari u 43 članka. Distribucija članaka po portalima prikazana je u Tablici 14.

Tablica 14. Distribucija ključnih riječi u člancima na pojedinom portalu

Naziv portala	Sestrinstvo	Medicinska/e sestra/e	Medicinski tehničar/i	Ukupan broj članaka
Index	1	23	10	23
24sata	0	20	5	21
Net.hr	0	18	3	21
Jutarnji list	0	17	2	19
tportal	1	11	4	12
Dnevnik.hr	0	5	1	5
Večernji list	0	12	6	12
Slobodna Dalmacija	1	32	12	33
Ukupno	3	137	45	146

Ključnu riječ sestrinstvo pronađena je u jednom članku na portalu Index, Tportal i Slobodna Dalmacija. Ključna riječ medicinska/e sestra/e u najvećem broju pronađena je u člancima na portalu Slobodna Dalmacija, ukupno 32, a najmanje na Dnevnik.hr, ukupno 5. Ključna riječ medicinski tehničar/i najviše se nalazi u člancima na portalu Slobodna Dalmacija, ukupno 12 članaka, a najmanje na Dnevnik.hr sa jednim člankom.

Tablica 15. Distribucija članaka prema ključnim riječima

Ključne riječi	N	%
Sestrinstvo	3	2,1
Medicinska sestra	137	93,8
Medicinski	45	30,8

U člancima za analizu prema ključnoj riječi sestrinstvo je pronađeno u 3 članka, prema ključnoj riječi medicinska sestra 137 članaka, a prema ključnoj riječi medicinski tehničar 45 članaka.

Tablica 16. Distribucija članaka prema rubrikama

Naziv rubrike	N	%
Vijesti	112	76,7
Životni stil	3	2,1
Crna kronika	6	4,1
Scena	16	11
Ostalo	9	6,2
Ukupno	146	100

Najveći broj članaka objavljen je u rubrici Vijesti, njih 76,7%, a najmanji u rubrici Životni stil, 2,1%.

Tablica 17. Distribucija analitičkih kategorija u člancima za analizu

Vrijednosti	Nije prisutna		Prisutna – pozitivana		Prisutna - negativna		Ukupno
Kategorije	N	%	N	%	N	%	N
Senzacionalizam	34	23,3	12	8,2	100	68,5	146
Autonomnost zanimanja	107	73,3	20	13,7	19	13	146
Odgovornost	95	65,1	25	17,1	26	17,8	146
Edukacija	131	89,7	9	6,2	6	4,1	146
Pouzdanost	129	88,4	8	5,5	9	6,2	146
Timski rad	120	82,2	13	8,9	13	8,9	146
Atraktivnost	139	95,2	6	4,1	1	0,7	146
Kompetentnost	119	81,5	10	6,8	17	11,6	146
Posvećenost	116	79,5	28	19,2	2	1,4	146
Znanstvenost	146	100	0	0	0	0	146

U ukupno 34 članka (23,3%) senzacionalizam kao kategorija se ne pojavljuje, u 12 članaka (8,2%) senzacionalizam se kodira kao pozitivan, a u 100 članaka (68,5%) kao negativan. Autonomnost zanimanja pozitivno je kodiran u 20 članaka (13,7%), a negativno kod 19 članaka (13%). Odgovornost kao kategorija pojavljuje se u 25 članaka (13,7%) kao pozitivno kodiran, a u 26 članaka (17,8%) negativno. Edukacija kao kategorija pojavljuje se kao pozitivno kodirana u 8 članaka (5,5%), a negativno u 6 članaka (4,1%). Pouzdanost je kao kategorija pozitivno kodirana u 8 članaka (5,5%), a negativno kod 9 članaka (6,2%). Timski rad je pozitivno kodiran u 13 članaka (8,9%), a negativno u 13 članaka (8,9%). Atraktivnost je pozitivno kodirana u 6 članaka (4,1%), a negativno u samo jednom članku (0,7%). Kompetentnost je kao kategorija pozitivno kodirana u 10 članaka (6,8%), a negativno u 17 članaka (11,6%). Posvećenost je kao kategorija najpozitivnija i kodirana je u 28 članaka (19,2%), a negativna u 2 članka (1,4%). Znanstvenost kao kategorija nije prepoznata niti kodirana u niti jednom članku.

Tablica 18. Povezanost kategorije senzacionalizma s portalima dnevnih novina u RH

Naziv portala	Senzacionalizam			
	Nema	Senzacionalizam – pozitivno	Senzacionalizam – negativno	Ukupno
Portali	N	N	N	N
Index	3	5	15	23
24 sata	11	0	10	21
Net.hr	4	2	15	21
Jutarnji list	3	0	15	18
tportal	0	0	12	12
Dnevnik.hr	1	0	4	5
Večernji list	1	0	11	12
Slobodna Dalmacija	10	5	18	33
Ukupno	34	12	100	146

Monte Carlo $p=0,004$

Statistička značajnost povezanosti senzacionalizma i pojedinih portala (Tablica 18) utvrđena je za tportal.hr gdje su svi objavljeni članci bili prikazani na senzacionalistički način i negativno (Monte Carlo, $p=0,004$), a onda slijede Večernji list s 11 senzacionalističko-negativnih članaka, Jutarnji list 15, pa Dnevnik.hr s 4, dok je najmanje 10 senzacionalističko-negativnih članaka objavljeno na portalu 24 sata

Tablica 19. Povezanost senzacionalizma-negativno i naziva portala

	Senzacionalizam negativno		
Naziv portala	Nema	Senzacionalizam – negativno	Ukupno
	N	N	N
Index	8	15	23
24 sata	11	10	21
Net.hr	6	15	21
Jutarnji list	3	15	18
tportal	0	12	12
Dnevnik.hr	1	4	5
Večernji.hr	1	11	12
Slobodna Dalmacija	15	18	33
Ukupno	46	100	146

Monte Carlo test $p=0,005$.

Statistička značajnost utvrđena je i za povezanost senzacionalizma - negativno i naziva portala (Tablica 19.) Portali Večernjeg lista koji ima 11 od 21 te tportal sa svih 12 negativno senzacionalističkih članaka značajno se razlikuje od Slobodne Dalmacije koja ima 18 od 33 i 24 sata koji ima 10 od 21 negativno senzacionalističkih članaka (Monte Carlo test, $p=0,005$).

Tablica 20. Povezanost senzacionalizma – negativno i rubrika

	Senzacionalizam		
Rubrika	Nema	Senzacionalizam - negativno	Ukupno
	N	N	N
Vijesti	34	78	112
Životni stil	3	0	3
Crna kronika	0	6	6
Scena	4	12	16
Ostalo	5	4	9
Ukupno	46	100	146

Monte Carlo test $p=0,02$

Statistička značajnost utvrđena je za povezanost rubrika i senzacionalizma – negativno (Tablica 20). Rubrika Životni stil za razliku od ostalih rubrika nema negativno senzacionalističkih članaka. U rubrici Vijesti nalazi se najviše negativno senzacionalističkih članaka, ukupno 78, dok je u rubrici Crna kronika svih 6 članaka negativno senzacionalističkih.

Tablica 21. Prikaz korelacije odabranih varijabli

Kategorije članka		Senzacionalizam	Autonomnost zanimanja	Odgovornost	Edukacija	Pouzdanost	Timski rad	Atraktivnost	Kompetentnost	Posvećenost
Senzacionalizam	Phi koeficijent <i>p</i> vrijednost									
Autonomnost zanimanja	Phi koeficijent <i>p</i> vrijednost	-,03 ,68								
Odgovornost	Phi koeficijent <i>p</i> vrijednost	,09 ,24	-,18 ,03							
Edukacija	Phi koeficijent <i>p</i> vrijednost	,03 ,75	,36 < ,001	-,15 ,06						
Pouzdanost	Phi koeficijent <i>p</i> vrijednost	,09 ,24	,02 ,79	,27 ,001	-,05 ,53					
Timski rad	Phi koeficijent <i>p</i> vrijednost	-,17 ,04	-,11 ,15	-,04 ,63	-,16 ,06	-,17 ,04				
Atraktivnost	Phi koeficijent)	-0,26 ,002	-,13 ,10	-,16* ,05	,03 ,72	-,08 ,33	-,11 ,21			
Kompetentnost	Phi koeficijent <i>p</i> vrijednost	,14 ,09	-,08 ,29	,32 < ,001	,01 ,87	,27 ,001	-,13 ,12	-,11 ,19		
Posvećenost	Phi koeficijent <i>p</i> vrijednost	,04 ,64	,04 ,65	,34 < ,001	-,01 ,96	,29 < ,001	-,24 ,004	-,03 ,68	,24 ,004	0 0

Statistička značajnost je utvrđena za slabu pozitivnu povezanost pojavljivanja kategorija autonomnosti zanimanja i edukacija, odgovornost i pouzdanost, odgovornost i kompetentnost, odgovornost i posvećenost, pouzdanost i kompetentnost, pouzdanost i posvećenost te kompetentnost i posvećenost u člancima.

Statistička značajnost je također utvrđena za slabu, ali negativnu povezanost analitičkih kategorija senzacionalizam i atraktivnost te timski rad i posvećenost u člancima.

8. Rasprava

Na temelju dobivenih rezultata u istraživanju provedenom, u KB Sveti Duh u rujnu 2012. godine, na medicinskim sestrama/tehničarima dobiveni rezultati govore kako one nisu zadovoljne prikazivanjem medicinskih sestara u medijima i većina ispitanika smatra kako je potrebno utjecati na promjenu stavova javnosti prema medicinskim sestrama. Na temelju dobivenih rezultata odlučila sam istražiti kako mediji percipiraju sestrinstvo i kako ga prenose u javnost.

Do sada je samo jedno istraživanje provedeno u SAD-u istraživalo sliku medicinskih sestara na internetu koristeći tražilice i uspoređivalo internetske članke iz 2001. i 2004. godine (Kalisch, 2006).

Ovo je prvo istraživanje o prikazivanju sestrinstva na internetskim portalima dnevnih novina u Republici Hrvatskoj. Istraživanje ne možemo usporediti sa sličnim istraživanjima jer nisu u ovom obliku provedena, tj. nisu istraživani internetski portali dnevnih novina.

Velika se pozornost posvetila uzorkovanju koje će omogućiti reprezentativnost istraživanja. Uzorkovanje je korišteno unutar vremenskog intervala u trajanju od šest mjeseci. Nakon uzorkovanja i odabira članaka od interesa, tj. selekcije prema kriteriju da li je ključna riječ korištena u člancima na internetskim portalima dnevnih novina pristupilo se daljnjem istraživanju. Nakon selekcije prema kriteriju da li je pronađena ključna riječ sestrinstvo, medicinska sestra/e, medicinski tehničar/i, dobiven je konačan uzorak od 146 internetskih članaka za istraživanje.

Za analizu su s Indexa odabrana 23 članka, s 24 sata 21, kao i s Net.hr-a, s Jutarnjeg lista 19, s tportala 12, s dnevnik.hr-a 5, s Večernjeg lista 12, a s portala Slobodne Dalmacije 34 članaka. Članci su najčešće objavljeni u rubrikama Vijesti, Sceni, Ostalo, Crnoj kronici i Životnom stilu.

Ključna riječ sestrinstvo pronađena je u samo 3 članka za analizu, dok su medicinske sestre najzastupljenije sa 138 članaka, a značajno manje su spomenuti medicinski tehničari u

43 članka. Pretpostavaka je da termin sestrinstvo nije uvriježen u javnosti, te da se termin medicinska sestra poistovjećuje s cjelokupnom profesijom.

Najveći broj članaka objavljen je u rubrici Vijesti 76,7%, a najmanji broj članaka u rubrici Životni stil 2,1%. Statistička značajnost utvrđena je za povezanost rubrike i senzacionalizma – negativno. U rubrici Vijesti nalazi se najviše negativno senzacionalističkih članaka, ukupno 78, što nam pokazuje da su vijesti uglavnom usmjerene na negativne događaje, a ne na pozitivne primjere sestrinske profesije.

Utvrđivanje međusobne pouzdanosti istraživača preduvjet je u analizi sadržaja iako primjeri iz literature pokazuju kako brojna istraživanja zanemaruju ovu metodološku postavku (Oaks, 2004). Utvrđivanjem međusobne pouzdanosti ocjena dva istraživača dobiveni su vrlo visoki rezultati pouzdanosti istraživača, Krippendorff α (alpha) $\geq 0,86$.

Negativno ocijenjen senzacionalizam je prisutan u 100 članaka ili 68,5%. Tako visok postotak senzacionalizma potiče na detaljnije proučavanje razloga zbog kojih portali dnevnih novina u svojim člancima daju takvu sliku sestrinstva.

Senzacionalizam je pozitivno ocijenjen na Indexu, Net.hr-u i na portalu Slobodne Dalmacije, a negativno je ocijenjen na svim portalima. Također je zabrinjavajući podatak da je senzacionalizam kao zadana kategorija ocijenjen kao pozitivan u 12 članaka, a kao negativan ocijenjen čak u 100 članaka što je najzastupljenija kategorija negativno ocijenjena i rezultati potvrđuju da se sestrinstvo u Hrvatskoj isključivo prikazuje senzacionalistički negativno što je podatak koji potvrđuje drugu hipotezu.

Ovi se rezultati mogu shvatiti vrlo obeshrabrujućima za sestrinsku profesiju, budući da negativan prikaz sestrinstva ima negativan učinak na mogućnost da se sestrinska profesija bolje pozicionira u društvu, te neminovno ukazuju na nužnost i potrebu za provođenjem sveobuhvatnog akcijskog plana koji bi sadržavao i medijsku kampanju za jačanje svijesti javnosti o sestrinstvu.

Sestrinstvo kao profesija nije opisano na informatičkim portalima bitnim kategorijama profesije: autonomnost profesije, kompetentnost, timski rad i posvećenost čime je potvrđena prva hipoteza. U konačnom uzorku u čak 73,3% članaka nije opisana kategorija autonomnost

zanimanja, u 82,2% članaka nije opisana kategorija timski rad, u 81,5% članaka nije opisana kategorija kompetentnost te 79,5% članaka ne opisuje kategoriju posvećenost.

Autonomnost zanimanja pozitivno je ocijenjena u 20 članaka, a negativno u 19 članaka što nam govori da status sestrinstva kao profesije nije u potpunosti jasno definiran.

Odgovornost se pojavljuje u 25 članaka kao pozitivno ocijenjena, a u 26 članaka, kao negativno što govori u prilog tome da se ta kategorija ne vezuje uz ulogu medicinske sestre.

Edukacija se pojavljuje pozitivno ocijenjena u 9 članaka, a negativno u 6 članaka, što znači da karakteristike medicinskih sestara kao što su odgoj, obrazovanje i razvijanje tjelesnih, umnih i moralnih sposobnosti nedovoljno prepoznaju kao pozitivne. U velikoj većini članaka edukacija uopće nije spomenuta, čak u 89,7%.

Pouzdanost je pozitivno ocijenjena u 8 članaka, a negativno u 9 članaka, što nam govori da se ne prepoznaje medicinska sestra kao stručnjak koji ima svijest o obvezi i odgovornosti tijekom obavljanja radnih zadataka.

Timski rad je pozitivno ocijenjen u 13 članaka, a negativno u 13 članaka, što govori u prilog da su podijeljena mišljenja o suradničkom radu na obavljanju zadataka i rješavanju problema zdravstvenih djelatnika.

Atraktivnost je pozitivno ocijenjena u 6 članaka, a negativno u samo jednom članku, što govori da atraktivnost nije pronađena kao važna kategorija medicinskih sestara u analiziranim člancima.

Kompetentnost je pozitivno ocijenjena u 10 članaka, a negativno u 17 članaka, što nas dovodi do zaključka da mediji negativno prikazuju sposobnost, znanja i iskustva medicinskih sestara u njihovom području rada i ne smatraju ih kompetentnima.

Posvećenost je najpozitivnije ocijenjena i to u 28 članaka, a samo u dva članka je negativno ocijenjena, što govori da mediji prepoznaju medicinsku sestru na tradicionalan način kao osobu usmjerenu na obavljanje radnih zadataka kroz njegu bolesnika.

Znanstvenost kao kategorija nije pronađena niti u jednom članku, što potvrđuje da mediji ne povezuju ovu profesiju sa znanosti, već gledaju na nju kao na zanimanje ili poluprofesiju.

Na temelju ovih rezultata možemo potvrditi drugu hipotezu da sestrinstvo kao profesija nije opisano na informativnim portalima bitnim karakteristikama profesije: autonomnost profesije u 73,3%, kompetentnost u 81,5%, timski rad u 82,2% i posvećenost u 79,5%. Naime, autonomnost profesije prikazana je pozitivno u samo 13,7% članaka, posvećenost u samo 19,2%. Kompetentnost je negativno prikazana u 11,6% članaka, a timski rad u 8,9%.

Za razliku od našeg istraživanja u članku *The image of nurse on the Internet*, približno 68,5% portala prikazalo je medicinske sestre kao inteligentne i obrazovane, 60% kao poštovane, odgovorne, posvećene, kompetentne i pouzdane. Medicinske sestre su također prikazane kao da imaju specijalizirana znanja i vještine. Na 54% web stranica prikazuju se medicinske sestre kao znanstveno orijentirane u 2001.godini, za razliku od našeg istraživanja u kojem kategorija znanstvenost nije pronađena. U njihovom istraživanju uočen je pad kategorije znanstvenosti sa 54% na 43% u 2004.godini. Također je ohrabrujuće da se medicinske sestre sa magistarskom diplomom pojavljuju u približno 15% web stranica u obje godine. Doktorski obrazovane sestre se pojavljuju u 19 % web stranica u 2001. i duplo više u 2004.godini (Kalisch,2007).

Na našim portalima se ne prikazuju medicinske sestre s magistarskom diplomom, niti se spominje doktorski studij. U Republici Hrvatskoj obrazovanje medicinskih sestara visoke stručne spreme započelo je 2005. godine i do danas nije regulirano priznavanje i adekvatna valorizacija, osim na radnim mjestima pomoćnika ravnatelja za sestrinstvo. Ovakvim pristupom uočava se diskriminacija sestrinstva kao profesije i ovakav način ne omogućuje napredovanje profesije unatoč tome što je uočen rast u stjecanju više i visoke stručne spreme.

Utvrđivanjem korelacije između analitičkih kategorija željeli smo dobiti informacije o njihovoj međusobnoj pozitivnoj ili negativnoj povezanosti. Kategorija senzacionalizam je u negativnoj korelaciji s kategorijama timski rad i atraktivnost, što znači da se timski rad i atraktivan izgled ne prikazuju senzacionalističkim člancima. U suprotnosti je s mišljenjem

javnosti da se medicinske sestre uglavnom prikazuju kao osobe atraktivnog izgleda. Kategorija autonomnost zanimanja je u negativnoj korelaciji sa kategorijom odgovornost, a pozitivno povezana sa kategorijom edukacija. Zanimanje medicinske sestre nije prepoznato kao autonomno područje rada i ne prikazuje se kao odgovorna i samostalna profesija, nego je u zavisnom položaju od drugih zdravstvenih profesija. Statistički značajna je pozitivna povezanost s kategorijom edukacija. Odgovornost je u negativnoj korelaciji s kategorijama autonomnost zanimanja i atraktivnost, a pozitivno povezana sa kategorijama pouzdanost, kompetentnost i posvećenost. Odgovornost medicinskih sestra je povezana sa slikom koju javnost ima, a ona uključuje pouzdanost i kompetentnost u području rada i posvećenost radu i pacijentu. Edukacija je pozitivno povezana s kategorijom autonomnost zanimanja, što nam pokazuje pravac kojim bi se autonomnost sestrinstva mogla jačati. Kategorija pouzdanost je pozitivno povezana sa kategorijama odgovornost, kompetentnost i posvećenost, a negativno povezana s timskim radom. Timski rad je negativno povezan s kategorijama senzacionalizam, pouzdanost i posvećenost. Kategorija kompetentnosti pozitivno je povezana s kategorijama odgovornost, pouzdanost i posvećenost. Kompetentnost mediji povezuju sa savjesnim i valjanim obavljanjem dužnosti medicinske sestre i svijesti o obvezi, odgovornosti i usmjerenosti tijekom obavljanja radnih zadataka. Posvećenost je pozitivno povezana s kategorijama odgovornost, pouzdanost i kompetentnost, a negativno s kategorijom timski rad. Od medicinske sestre se očekuje posvećenost ili usmjerenost na savjesno i odgovorno obavljanje radnih zadataka u timskom radu.

Statistička značajnost je utvrđena za slabu pozitivnu povezanost pojavljivanja kategorija autonomnosti zanimanja i edukacija, odgovornost i pouzdanost, odgovornost i kompetentnost, odgovornost i posvećenost, pouzdanost i kompetentnost, pouzdanost i posvećenost te kompetentnost i posvećenost u člancima.

Danas se ukazuje potreba da medicinske sestre/tehničari kontinuirano povećavaju stupanj znanja o postupcima provođenja zdravstvene njege, te istodobno koordiniraju djelatnosti članova zdravstvenog tima. Obrazovanje ima najveći stupanj značajnosti za razumijevanje radnog procesa medicinskih sestara/tehničara. Medicinska sestra može obavljati djelatnost zdravstvene njege samo u okviru kompetencija stečenih obrazovanjem i dodatnim usavršavanjem utvrđenih odobrenjem za samostalan rad. Temeljnu naobrazbu

medicinske sestre stječu završetkom strukovnog obrazovanja, viša razina obrazovanja stječe se preddiplomskim stručnim ili sveučilišnim studijem i diplomskim sveučilišnim studijem sestrinstva, te doktorskim studijem. Dodatno usavršavanje provodi se radi poboljšanja kvalitete rada medicinskih sestara. U provođenju svoje djelatnosti medicinska sestra primjenjivati će svoje najbolje stručno znanje koje obuhvaća sve postupke, specifična znanja i vještine zdravstvene njege temeljenim na znanstvenim spoznajama iz područja sestrinstva.

Rezultati ovog istraživanja mogu se objasniti činjenicom da su mediji usmjereni na senzacionalističko izvještavanje o događajima općenito, pa tako i o sestrinstvu, što svakako ne doprinosi razvoju ove profesije.

Moguće je utjecati na medije na način da medicinske sestre sudjeluju u javnom i političkom životu. Jedan od pozitivnih primjera je i motovunska ljetna škola koja je poznata po tradiciji zajedničke edukacije novinara i zdravstvenih djelatnika.

Ovim se istraživanjem dokazalo da hrvatski mediji na internetskim portalima dnevnih novina vrlo oskudno i na nezadovoljavajući način prikazuju sestrinstvo, da je visoka razina senzacionalizma, što upućuje na suradnju s medijima, uz aktivno sudjelovanje struke. Preporuka je da stručna društva uspostave i kontinuirano održavaju suradnju s medijima, te potaknu sve kompetentne stručnjake da u suradnji s medijima kreiraju preporuke za pozitivnu sliku sestrinstva u medijima.

9. Zaključak

Istraživanje je djelomično potvrdilo hipotezu da sestrinstvo kao profesija nije opisano na informatičkim portalima bitnim karakteristikama profesije: autonomnost profesije, kompetentnost, timski rad i posvećenost.

Na temelju rezultata ovog istraživanja možemo djelomično potvrditi hipotezu 1 da sestrinstvo kao profesija nije opisano na informatičkim portalima bitnim karakteristikama profesije: autonomnost profesije, kompetentnost, timski rad i posvećenost. U konačnom uzorku u čak 73,3% članaka nije opisana kategorija autonomnost zanimanja, u 82,2% članaka nije opisana kategorija timski rad, u 81,5% članaka nije opisana kategorija kompetentnost te 79,5% članaka ne opisuje kategoriju posvećenost. Kad su bitne karakteristike profesije opisane u člancima autonomnost profesije je prikazana kao pozitivna, kompetentnost kao negativna, timski rad granično pozitivan ili negativan, a posvećenost jedina značajno pozitivna.

Istraživanje je potvrdilo hipotezu da informatički portali u RH prikazuju sestrinstvo kao profesiju na senzacionalistički način.

Senzacionalizam kao zadana kategorija ocijenjen je kao pozitivan u 12 članaka (8,2%), a kao negativan ocijenjen je u 100 članaka (68,5%) što je najzastupljenija kategorija negativno ocijenjena i rezultati potvrđuju da se sestrinstvo u Hrvatskoj isključivo prikazuje senzacionalistički negativno.

Glavni cilj bio je procijeniti na koji je način, te temeljem kojih karakteristika prikazano sestrinstvo kao profesija na informatičkim portalima u RH koristeći se metodom analize sadržaja.

Analizu članaka vršila su dva neovisna istraživača, te je nakon njihove analize izvršen IRR test pouzdanosti. U ovom istraživanju oni su definirali ključne riječi i kategorije za procjenu internetskih portala dnevnih novina, a sadržavaju 5 identifikacijskih i 10 analitičkih kategorija koje omogućavaju detaljan opis i analizu sestrinstva na internetskim portalima. Kategorije su definirane temeljem spoznaja prethodnih istraživanja o prikazivanju sestrinstva

u medijima i temeljem konzultacija s mentorom i ocjenjivačima. Identifikacijske kategorije sadržavale su slijedeće karakteristike članka: naziv portala na kojem je članak objavljen, naslov članka, ključne riječi, rubriku u kojoj je članak objavljen i broj riječi u članku. Analitičke kategorije opisivale su senzacionalizam (kao način izvještavanja medija) te glavne karakteristike profesije medicinskih sestara/tehničara: autonomnost zanimanja, odgovornost, edukacija, pouzdanost, timski rad, atraktivnost, kompetentnost, posvećenost, znanstvenost.

Prvi specifični cilj bio je definirati kriterije za procjenu senzacionalističkog načina prikaza sestrinstva kao profesije

Analizirajući senzacionalizam kao definiranu kategoriju koja označava dojam kojim je neki događaj ili vijest izazvao u smislu nemira, uzbuđenja i zanimanja u javnosti pojavljuje se u 86,7% članaka, od toga je negativno prikazan u 68,5% članaka. Svi članci objavljeni na tportal.hr bili su ocijenjeni kao senzacionalistički negativni, dok je najmanji udio (54%) senzacionalističkih članaka utvrđen za portal 24 sata.

Drugi specifični cilj bio je definirati kategorije temeljem kojih će se procijeniti medijski prikaz sestrinstva

Kategorije su definirane temeljem spoznaja prethodnih istraživanja o prikazivanju sestrinstva u medijima i temeljem konzultacija s mentorom i ocjenjivačima. Identifikacijske kategorije su: naziv članka, naziv portala, prepoznata ključna riječ (sestrinstvo, medicinska sestra, medicinski tehničar) u članku, rubrika, broj riječi, a analitičke kategorije su: senzacionalizam, autonomnost zanimanja, odgovornost, edukacija, pouzdanost, timski rad, atraktivnost, kompetentnost, posvećenost i znanstvenost.

Treći specifični cilj bio je procijeniti zastupljenost pojedinih kategorija profesije u prikazu sestrinstva u člancima.

Najčešće prepoznata kategorija je senzacionalizam s 76,7 %, a kategorija znanstvenost uopće nije prepoznata u člancima. Osim znanstvenosti najmanje prisutne kategorije su atraktivnost koja nije prisutna u 95,2% članaka i edukacija u 89,7% članaka.

Četvrti specifični cilj bio je utvrditi međusobnu pouzdanost istraživača

Analizi članaka pristupilo se na način da su članci pregledani i selektirani od strane glavnog istraživača i još jednog ocjenjivača. Da bi se isključila subjektivnost glavni istraživač je iz područja sestrinstva, a ocjenjivač je iz područja pedagogije i sociologije. Ocjenjivana je pouzdanost između glavnog istraživača i ocjenjivača. Glavni istraživač je analizirao članke i kodirao u kategorije. Ocjenjivač je također analizirao članke i kodirao u kategorije. Nakon završene pojedinačne analize članaka, pristupilo se usklađivanju tablica na način da se napravi analiza od strane istraživača i ocjenjivača, te da se svi rezultati koji se ne podudaraju još jednom zajednički analiziraju i dogovori se putem konsenzusa zajednička ocjena. Definirani su kriteriji za pojedinačne ocjene kategorija sa ciljem davanja ocjena istraživača i podizanjem razine pouzdanosti između istraživača. Analizu članaka vršila su dva neovisna istraživača te je nakon njihove analize izvršen IRR test pouzdanosti. Pouzdanost među istraživačima (*IRR*) utvrđena je za analitičke kategorije korištenjem dvaju indeksa: *Krippendorff α* (alfa) te prosječne vrijednosti usklađenosti istraživača (engl. *average pairwise percent agreement*, *APPA*). Za sve analitičke kategorije vrijednosti *Krippendorff α* (alpha) bile su $\geq 0,86$ te sukladno tome smatrane pouzdanima (Krippendorff, 2004).

Peti specifični cilj bio je ispitati povezanost karakteristika sa senzacionalističkim prikazom medicinskih sestara

Kategorija senzacionalizam je u statistički značajnoj negativnoj korelaciji sa kategorijom atraktivnost, što znači da informativni portali u RH izgled medicinskih sestara ne prikazuju na senzacionalistički način

Šesti specifični cilj bio je ispitati zastupljenost ključnih riječi u člancima

U konačnom uzorku članaka ključna riječ sestrinstvo pronađeno je u 3 članka ili 2,1%, ključna riječ medicinska sestra u 137 članaka ili 93,8%, a ključna riječ medicinski tehničar u 45 članaka ili 30,8%. Sestrinstvo kao profesija gotovo da nije prepoznato, dok je medicinska sestra najprepoznatljivija kao nositeljica profesije u odnosu na medicinskog tehničara.

Sedmi specifični cilj je bio utvrditi u kojim rubrikama na portalima su najčešće zastupljeni članci o sestrinstvu

Članci su najčešće objavljivani u rubrikama: vijesti u 112 članaka 76,7%, scena u 16 članaka 11%, ostalo 9 članaka 6,2%, crna kronika u 6 članaka 4,1% i lifestyle u 3 članka 2,1%.

Osmi specifični cilj je bio ispitati kako je prikazana kategorija znanstvenost

Znanstvenost kao kategorija nije prepoznata niti ocijenjena u niti jednom članku što potvrđuje da mediji nisu upoznati sa obrazovanjem medicinskih sestara i njihovom doprinosu rezultatima i spoznajama proizašlim iz znanstvenih istraživanja.

Kakav je medijski prikaz sestrinstva na portalima dnevnih novina u Republici Hrvatskoj?

Prikaz sestrinstva na informatičkim portalima dnevnih novina u Republici Hrvatskoj odgovara rezultatima dobivenim prethodnim istraživanjem provedenom u KB Sveti Duh. Sestrinstvo je prikazano u samo 3 članka što govori o neprepoznatljivosti profesije od strane medija. Medicinska sestra/tehničar su prikazani na senzacionalistički način povezano sa negativnim potencijalom članka. Medicinske sestre/tehničari se prikazuju pozitivno u kategorijama: autonomnost zanimanja, edukacija, atraktivnost i posvećenost, a negativno u kategorijama: senzacionalizam i kompetentnost, a timski rad, odgovornost te pouzdanost u podjednako su mjeri prikazani negativno i pozitivno.

Rezultati iz ovog istraživanja otkrivaju relativno negativnu sliku sestrinstva na internetskim portalima dnevnih novina u Republici Hrvatskoj, prikazujući vrlo oskudno i na nezadovoljavajući način sestrinstvo, s visokom razinom negativnog senzacionalizma. Ovi rezultati upućuju na aktivnu suradnju sestrinske struke s medijima. Preporuka je da stručna društva uspostave i kontinuirano održavaju suradnju s medijima, te potaknu sve kompetentne stručnjake da u suradnji s medijima kreiraju preporuke za pozitivnu sliku sestrinstva u medijima. Internet predstavlja novi masovni medij koji nudi važne prilike da se demonstrira najbolji aspekt sestrinske profesije. Kako bi se to dogodilo potrebno je razviti sistematičan i opsežan plan s ciljem učinkovitog unapređenja u prikazu sestrinstva na Internetu. Prikazujući medicinske sestre uključene u političke aktivnosti i utjecanje na zdravstvenu politiku na Internetu je prilika da se poboljša slika medicinske sestre.

Uloga medija u promicanju i zaštiti sestrinstva danas je od izuzetne važnosti. Informiranje o razvoju modernog sestrinstva i doprinosu koje sestrinstvo pruža zajednici kroz različite aktivnosti trebalo bi poboljšati sliku medicinske sestre u javnosti. Za to je potrebna intenzivna profesionalna suradnja s medijima u oblikovanju poruka koje su stručno provjerene i točne, etički opravdane, te oblikovane na način koji odgovara sestrinskoj profesiji i medijima.

10. Popis literature

1. Boyle, D. A. (2010). The Inbisibility of Nursing: Implications From an Analysis of National Cancer Institute – Designated Comprehensive Cancer Center Web Sites. *Oncol Nurs Forum*. 37(2):E75-83. doi: 10.1188/10.ONF.E75-E83.
2. Bubaš G. (2000). *Paradoksi interneta kao komunikacijskog medija*. Medijska istraživanja 6(2), 5-23.
3. Darbyshire, P. and Gordon, S. (2005). Exploring popular images and representations of nurses and nursing. U J. Daly, S. Speedy, D. Jackson et al. (eds) Professional ... *The Journal of Nursing Administration*, October: 42–4. De Cuyper, N.
4. Gocini, Đ. (2001). *Istorija novinarstva*. Beograd.
5. Internnet Stats Live (2014). Preuzeto 5.5.2014. s <http://www.internetlivestats.com/internet-users/>.
6. JWT Specialized Communications (2000). Nurses for A Healthier Tomorrow campaign. Preuzeto 12.10.2013. s https://www.truthaboutnursing.org/research/lit/jwt_memo1.html.
7. Kalauz, S. (1988). Bioetika u sestrinstvu. *Medicina*. 1998. Vol. 44, No. 2, p. 129-134.
8. Kalauz S. (2011). *Sestrinska profesija u svjetlu bioetičkog pluriperspektivizma*, Zagreb: Pergamena, Hrvatska komora medicinskih sestara.
9. Kalisch, B. J., Begeny, S., Neumann,(2006). S. The image of the nurse on the Internet
10. Klarić, J. (2012). Na internetu vijesti i novine čita čak 85 posto Hrvata. *Novi list*. Preuzeto 24.4.2013. s <http://www.novolist.hr/Sci-Tech/Tehnologija/Na-internetu-vijesti-i-novine-cita-cak-85-posto-Hrvata>.
11. Duronjić, T. (2008). *Kompjuterska kultura i moderni medij*. Filozofski fakultet, Grafid, Banja Luka, str 60.
12. Krippendorff, K. (1989). Content analysis: An introduction to its methodology. Preuzeto 15.12.2013. s <http://repository.upenn.edu/>.

13. Matulić, T.: Identitet, profesija i etika sestrinstva; Usp. C. Woodham-Smith, Florence Nightingale, 1820–1910, Atheneum, New York, 1983. (25); Usp. J. P. Lysaught, Action in Affirmation: Toward an Unambiguous Profession of Nursing, McGraw Hill, New York, 1981. (26); Usp. A. H. Bishop, »Nursing as a Profession«, u: Encyclopedia of Bioethics, nav. dj., sv. 4, str. 1827 (22)
14. Lupieri, T., Kičić, M. (2012). Medijska podoba medicinske sestre v Hrvatski. *Predpisovanje zdravil – izziv medicinskim sestram za prihodnost?* Ljubljana: Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov.
15. Millison, D. (2004). Online Journalism FAQ. Preuzeto 24.4.2013. s <http://home.comcast.net/~dougmillison/faq.html>.
16. Neuendorf K. The content analysis guidebook. Thousands Oaks, CA: Sage Publications; 2002.
17. Pew Research Journalism Project (2007). Percent of Internet Users Who Access News Online. Preuzeto 24.4.2012. s <http://www.journalism.org/numbers/percent-of-internet-users-who-access-news-online/>.
18. Petz, B. (2004). Osnove statistike za nematematičare. Jastrebarsko: Naklada slap.
19. Posavec, M. (2009). Monte Carlo metoda. Rep.hr Preuzeto 12.10.2013. s <http://www.rep.hr/vijesti/strucni-clanci/strucni-clanak-monte-carlo-metoda/211/>.
20. Stefan, N. (2013). Statistički podaci o internetu. Znanstvenik. Preuzeto 12.10.2013. s <http://www.znanstvenik.com/statisticki-podaci-o-internetu/>.
21. Vukušić Rukavina T., Rojnić Kuzman, M., Brborović, O., Jovanović, N. (2010). Prikaz duševnih smetnji u tiskanim medijima u Hrvatskoj. Soc. psihijat.,38; 14-21.
22. Zakon o medijima. Narodne novine br. 163/2003. Preuzeto 7.11.2013. s <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/306926.html>.
23. Stockburger, W. D. (1996). Introductory statistics: concepts, models, and applications. Preuzeto 12.10.2013. s <http://www.psychstat.missouristate.edu/introbook/sbk00.htm>.

24. Summers, S., Summers, J.H. (2010). Is the media image of nursing damaging the profession? Preuzeto 25.4.2013. s <http://news.bbc.co.uk/2/hi/health/8708041.stm>.
25. Takase, M., Kershaw, E., Burt, L. (2002). Does Public Image of Nurses Matter? J Prof Nurs.; 18(4):196-205.
26. The Pew Research Center. Trends 2005, Internet: The Mainstreaming of Online Life, Washington, DC, 2005. Available at: <http://pewresearch.org/trends/trends2005.pdf>. Accessed on July 16, 2005.
27. Vukušić Rukavina, T. (2011) Razvoj mjernog instrumenta za procjenu stigmatizacije duševnih smetnji u tiskanim medijima. Doktorska disertacija, Sveučilište u Zagrebu.
28. Zakon o medijima. Narodne novine br. 163/2003. Preuzeto 7.11.2013. s <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/306926.html>.

11. Zahvale

Zahvaljujem mentorici dr.sc. Tei Vukušić Rukavini što je prihvatila mentorstvo, te na ideji, podršci i razumijevanju tijekom izrade diplomskog rada. Također zahvaljujem dr.sc. Slavici Sović na pomoći prilikom izrade diplomskog rada.

Zahvaljujem na potpori mojoj obitelji, prijateljima i kolegama sa studija, a posebno mojoj sestrični Jasminki Maravić i kolegici Miroslavi Kičić, magistrici sestrinstva. Zahvaljujem na razumijevanju predstojniku i kolegama na Klinici za očne bolesti KB „Sveti Duh“.

Zahvaljujem na podršci mom pokojnom ocu koji bi danas bio sretan.

Diplomski rad posvećujem mojim voljenim sinovima Antoniju i Leu.

12. Životopis

Tanja Lupieri rođena je 15. listopada 1969.godine u Zagrebu gdje je pohađala osnovnu i srednju školu.

Završila je srednju školu za medicinske sestre 1988.godine. Iste godine započinje pripravnički staž u KB Sveti Duh u Zagrebu. Upisuje se na Zdravstveno veleučilište 2003/2004 šk. godine na izvanredni dodiplomski studij sestrinstva. Diplomirala je 2008. godine, a 2009. god. upisala je specijalistički diplomski studij Javno zdravstvo na Zdravstvenom veleučilištu. Na Medicinski fakultet na Sveučilišni studij sestrinstva upisuje se 2011. god.

Od 1989. god. do danas zaposlena je u KB Sveti Duh na Klinici za očne bolesti, u početku kao medicinska sestra u dječijoj ambulanti, a 2008. god. imenovana je za glavnu sestru Klinike. Od 4 mjeseca 2014. godine raspoređena je na radno mjesto glavne sestre za edukaciju u KB Sveti Duh. Tijekom rada u dječijoj ambulanti pohađala je tečaj za terapeuta za slabovidne osobe u organizaciji SFZ Förderzentrum gGmbH.

Član je Glavnog odbora Hrvatske udruge medicinskih sestara (HUMS), u okviru kojeg je pokrenula 2009. godine osnivanje i prva je predsjednica Društva oftalmoloških medicinskih sestara/tehničara. U dosadašnjem radu Društva organizirala je pet simpozija. Aktivno je sudjelovala je na brojnim domaćim i međunarodnim skupovima vezanima uz područje sestrinstva.

Stručna je urednica u Sestrinskom glasniku, stručnom časopisu HUMS-a i urednica u časopisu Moj glas u izdanju Kliničke bolnice Sveti Duh.

Članica je Hrvatske udruge medicinskih sestara, Hrvatske komore medicinskih sestara, Hrvatskog strukovnog sindikata medicinskih sestara/tehničara i Hrvatske udruge za sigurnost pacijenata.

Ponosna je majka dvojice sinova, Antonija i Lea.